

HOTĂRÎREA CURȚII CONSTITUȚIONALE
pentru controlul constituționalității Decretului
Președintelui Republicii Moldova nr.146 din 10 mai 1995 "Cu privire la
numirea Primăriei municipiului Chișinău"*

Nr.36 din 10.12.98

Monitorul Oficial al R.Moldova nr.111-113/45 din 17.12.1998

* * *

* M.O. nr. 27 din 18 mai 1995, art. 316.

ÎN NUMELE REPUBLICII MOLDOVA,

Curtea Constituțională în componența:

Pavel BARBALAT - președinte
Nicolae CHISEEV - judecător-raportor
Mihai COTOROBAI - judecător
Constantin LOZOVANU - judecător-raportor
Gheorghe SUSARENCO - judecător

cu participarea grefierului Lucia Popa, deputatului Victor Cekan, reprezentantul autorilor sesizării reprezentantului Parlamentului Radu Turcanu, consultant superior în Direcția juridică a Aparatului Parlamentului, conducându-se după art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție și art. 4 alin. (1) lit. a) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, a examinat în ședință plenară publică dosarul privind controlul constituționalității Decretului Președintelui Republicii Moldova nr. 146 din 10 mai 1995 "Cu privire la numirea Primăriei municipiului Chișinău".

Temei pentru examinarea dosarului a servit sesizarea deputaților în Parlament I. Stamat, V. Stepaniuc, Gh. Anton, A. Jdanov, L. Borgula, M. Lupu, V. Dorosin, D. Prijmireanu, M. Postoico, P. Șosev, V. Iovv, A. Neguța, D. Todoroglo, E. Ostapciuc, I. Calin, V. Andrușciac, I. Vancea, P. Pentelei, V. Zlacevski, I. Filimon, V. Ciobanu, V. Voronin, depusă la 10 iunie 1998, în conformitate cu art. 24 și 25 din Legea cu privire la Curtea Constituțională.

Prin decizia Curții Constituționale din 27 iulie 1998, sesizarea a fost acceptată pentru examinare în fond.

Examinând materialele dosarului, punctele de vedere comunicate de Președintele Republicii Moldova, Parlament și Guvern, audiind informația judecătorilor-raportori și argumentele expuse de părți,

Curtea Constituțională

a constatat:

1. La 10 mai 1995, în temeiul art. 88 lit. d) din Constituție și art. 57 alin. 3 din Legea cu privire la alegerile locale nr. 308-XIII din 7 decembrie 1994**, Președintele Republicii Moldova a emis Decretul nr. 146 "Cu privire la numirea Primăriei municipiului Chișinău", prin care a format Primăria municipiului Chișinău în componența primarului, prim-viceprimarului, a cinci viceprimari, secretarului și a nouă membri ai primăriei și a numit persoanele în funcțiile enumerate. Art. 2 al Decretului stabilește că, pînă la expirarea termenului mandantului prevăzut prin art. 7 din Legea privind administrația publică locală nr. 310-XIII din 7 decembrie 1994***, Primăria municipiului Chișinău va exercita și atribuțiile Consiliului municipal, stipulate prin Legea sus-menționată.

** M.O. nr. 3-4 din 14.01.95, art. 46.

*** M.O. nr. 3-4 din 14.01.95, art. 43.

În opinia autorilor sesizării, Președintele Republicii Moldova, prin decretul său, substituie alegerea autorităților administrației publice locale cu numirea lor, ceea ce contravine art. 109, 112, 113 din

Constituție. Mai mult ca atât, prin același decret a fost creat un organ nou, primăria, care nu este prevăzut de Constituție. Legea Supremă statuează expres că autoritățile administrației publice, prin care se exercită autonomia locală în sate și în orașe, sînt consiliile locale alese și primarii aleși (art. 112).

2. În Republica Moldova administrația publică locală este recunoscută și garantată ca una din bazele regimului constituțional. Statul și-a asumat obligația de a contribui la dezvoltarea și consolidarea administrației publice locale, consfințind bazele ei în Constituție (art. 109-113), dezvoltîndu-le în legislația specială - Legea cu privire la administrația publică locală nr. 310-XIII din 7 decembrie 1994 cu modificările și completările ulterioare.

În exercițiul atribuțiilor sale administrația publică locală este autonomă în limitele prevăzute de lege. Organele administrației publice locale nu fac parte din sistemul organelor puterii de stat.

Potrivit art. 109 alin. (1) din Constituție, administrația publică locală se întemeiază pe principiile autonomiei locale, descentralizării serviciilor publice, eligibilității autorităților administrației publice locale și ale consultării cetățenilor în problemele locale de interes deosebit.

Constituția consfințește eligibilitatea drept principiu democratic de bază al funcționării administrației publice locale. Primarii orașelor (municipiilor) și satelor (comunelor) și consilierii consiliilor raionale, orășenești (municipale) și satești (comunale) sînt aleși de cetățeni în condițiile legii. Prin urmare, Constituția stabilește clar că autoritățile administrației publice locale sînt eligibile. Alegerile au loc prin sufragiu universal, egal, direct, secret și liber exprimat.

Din dispozițiile constituționale citate rezultă că Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 146 din 10 mai 1995 "Cu privire la numirea Primăriei municipiului Chișinău", atât prin titlu, cît și prin conținut, contravine art. 2 alin. (1), art. 38, 109, 112 și 113 din Constituție.

Constituția nu a investit Președintele cu dreptul de a forma organele administrației publice locale și nici cu dreptul de a numi primarii orașelor (municipiilor) și satelor (comunelor) și consilierii consiliilor raionale, orășenești (municipale) și satești (comunale). Or, numind prin decret primarul municipiului Chișinău, viceprimarii, secretarul și membrii primăriei, Președintele și-a depășit competențele prevăzute de Constituție.

Din punctul de vedere al dreptului constituțional este neconcludentă și referința din preambulul decretului Președintelui în care se menționează că el a fost emis în conformitate cu art. 57 alin. (3) din Legea cu privire la alegerile locale. La momentul emiterii Decretului, dispoziția legii menționate, potrivit căreia Președintele Republicii Moldova numește pe teritoriul respectiv organul executiv în frunte cu primarul, dacă acesta nu a fost ales la votarea repetată, nu avea putere juridică, venind în contradicție cu art. 109 alin. (1) din Constituție, care stipulează principiile de bază ale administrației publice locale. Conform art. 7 din Constituție, nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.

Pentru considerentele expuse, însăși emiterea Decretului Președintelui Republicii Moldova nr. 146 din 10 mai 1995 era a priori nelegitimă, posibilitatea emiterii lui nefiind prevăzută de Constituție.

Nu este conform Constituției nici art. 2 din decret, care stipulează că pînă la expirarea termenului mandatului, prevăzut prin art. 7 din Legea privind administrația publică locală, Primăria municipiului Chișinău va exercita și atribuțiile consiliului municipal, deoarece stabilirea statutului juridic al consiliului municipal nu intră în atribuțiile Președintelui.

Judecînd de pe pozițiile dreptului constituțional, nu are justificare juridică nici noțiunea de "primărie" din titlul decretului "Cu privire la numirea Primăriei municipiului Chișinău", întrucît Constituția nu prevede un astfel de organ cum este primăria municipiului în sistemul organelor administrației publice locale.

Avînd în vedere că, în conformitate cu art. 122 din Codul electoral, Parlamentul urmează să emită o hotărîre privind stabilirea datei alegerilor locale generale, Curtea Constituțională consideră posibilă neexecutarea imediată a prezentei hotărîri.

Pentru motivele arătate, conducîndu-se după art. 140 din Constituție, art. 26 alin. (4) și (5), art. 31 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art. 61 și 62 din Codul jurisdicției constituționale,

Curtea Constituțională

H O T Ă R Ă Ș T E:

1. Recunoaște neconstituțional Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 146 din 10 mai 1995 "Cu privire la numirea Primăriei municipiului Chișinău".

2. Prezenta hotărîre este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare după cinci luni de la data emiterii, nu poartă caracter retroactiv, produce efect numai pentru viitor și se publică în "Monitorul Oficial al Republicii Moldova".

PREȘEDINTELE
CURȚII CONSTITUȚIONALE

Pavel BARBALAT

Chișinău, 10 decembrie 1998.
Nr. 36.